

Inleiding

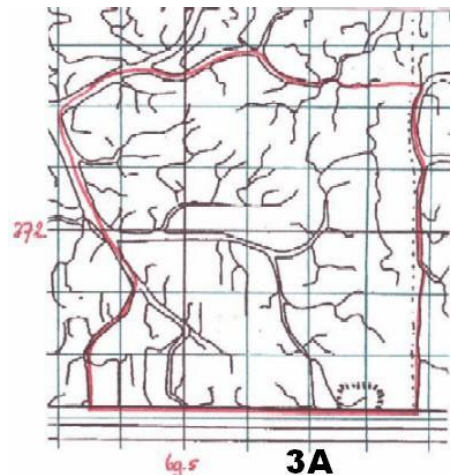
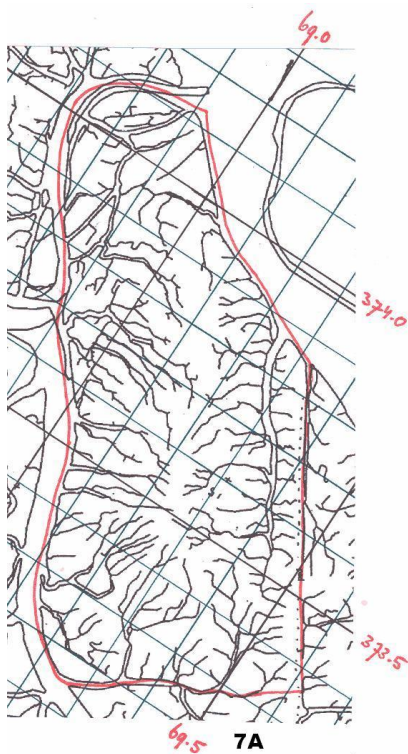
Sinds medio jaren 1980 volgt SOVON de aantal ontwikkeling van de Nederlandse broedvogels. Door middel van steekproeven streeft men naar een landdekkend overzicht. Het Broedvogel Monitoring Project (BMP) houdt in dat een betrekkelijk klein gebied (10-250ha.) gedurende een lange tijd wordt bemonsterd op alle aanwezige broedvogels. In 2004 en 2005 werd voor het biotoop brakwaterschor in Saeftinghe het eerste proefvlak (deelgebied 7) aangepakt. Na deze proef werd in 2006 gestart met vier plots: in totaal 160ha., 7.2% van het begroeide deel. In 2010 is op verzoek van en in samenwerking met Stichting Het Zeeuwse Landschap in het uiterste oosten een vijfde plot ingebracht van 40ha. met veel riet. Het gemonitoorde deel van Saeftinghe - 200ha ofwel 8.9% van het begroeide deel - is daarmee meer representatief geworden. Om dit project op lange termijn te kunnen volhouden, is een werkgroep opgericht, die opereert onder de vleugels van de Vogelwerkgroep van Natuurbeschermingsvereniging OZV De Steltkluut, met medewerking van Stichting Het Zeeuwse Landschap, de beheerder van het gebied.

Gebied

Het Verdrongen Land van Saeftinghe is een getijdengebied binnen het estuarium van de Westerschelde. Twee maal daags loopt het gebied vol met water (hoogwater) en twee maal daags valt het grootste gedeelte droog (laagwater). De tijden waarop dat gebeurt, schuiven dagelijks een vijftigtal minuten op. Daarbij is er dagelijks een relatief hoog hoogwater en een lager hoogwater. De waterstanden variëren er van dag op dag met twee keer per maand een doottij en een springtij. Het verschil tussen hoogwaterspring en hoogwaterdoottij bedraagt ruim 1 meter. Het tijverschil varieert tussen 3,5 en 7 meter. Bovendien kan de wind hier nog gemakkelijk tot 1 meter afhalen of bijtellen. Bij springtij kan het gebeuren dat het schor volledig onder water komt, alhoewel dat gedurende het broedseizoen zelden voorkomt. Dit alles beperkt de betreding. Saeftinghe is daardoor niet exact conform de voorschriften van SOVON te inventariseren. Sedert 1997 wordt circa een derde van het gebied begraasd door rundvee.

Gebied 3A (30 ha.)

In dit plot is een overgang van intensief begraasd en vertrapt schor - met bulten-slenken-systeem - naar extensief begraasd. Rondom de vluchtheuvel, langs de dijk en bij de Rijksdam is de begrazing intensief. De weinig begraasde noordwestelijke helft, kenmerkt zich door een relatief oud reliëfrijke landschap van met zeebies en zeeaster begroeide kommen en hoge met zeekweek begroeide oeverwallen, een rietveld en een toenemend aantal rietplukken. Het gebied wordt regelmatig bij excursies doorkruist of gepasseerd. Een onregelmatig gebruikt pad loopt van het noordoosten naar het zuidwesten. Van het getij heeft men weinig overlast. Tijdens de twee uur rondom HW is er wat hinder. In 2007 en 2009 is 200 meter van de Rijksdam opgehoogd. Afwatering van het zuidoostelijke deel vindt sindsdien plaats door betonbuizen onder de dam door. Het plot wordt vanuit de aangrenzende polder intensief door vossen belopen.

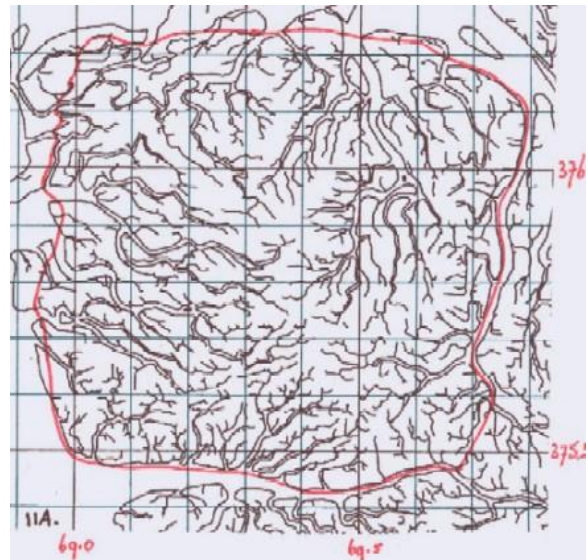

Gebied 7A (39 ha.)

Dit gebied is verpacht voor begrazing maar in de praktijk komen er nauwelijks koeien. De noordelijke helft en de Rijksdam worden intensief gebruikt bij excursies en hier liggen paden. In het zuiden en oosten is er het normale patroon van kommen, oeverwallen en tamelijk diepe modderige geulen. In de lengterichting ligt een uitgestrekt kommengebied (de waterscheiding) met veel zeebies en zeeaster. Daar schieten rietplukken op. Twee ervan, met een wat grotere omvang, zijn enkele decennia oud. De noordelijke helft kenmerkt zich door vegetatie van relatief jong schor en ondiepe, meer zandige geulen. Langs de IJskelder vindt afslag plaats met gemiddeld 1 meter per jaar. Het gebied is licht tijafhankelijk. De vossenactiviteit is er gering.

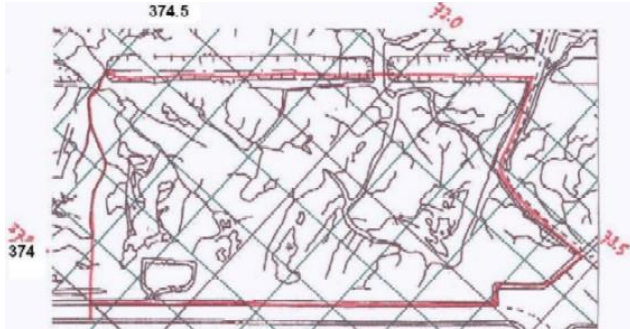
Gebied 11A (60 ha.)

De Marlemontse Plaat grenst aan de Westerschelde. Was er voordien nog aangroei, sedert 1995 staan de noordelijke en westelijke randen bloot aan forse erosie met enkele meters jaarlijks. Het is een oud schor met uitgestrekte kommen in het midden en ondiepe geulenstelsels met overwegend zandige bodems. Het gebied wordt niet beweid en incidenteel (langs de westrand) bezocht door excursies. Er zijn diverse rietplukken die zich langzaam uitbreiden en elk jaar komen er nieuwe bij. Een stormtij kan deze evenwel flink aantasten of doen verdwijnen. Gedurende het winterhalfjaar worden grote en/of kleine veekpaketten afgezet. Het plot is sterk getijafhankelijk doordat het op ongeveer 1.5 uur loopafstand ligt van Emmadorp. Doordat de geulen ondiep zijn, is overtijen met hoogwaterdoodtij mogelijk.

Gebied 13A (32 ha.)

Het plot maakt deel uit van het intensief met koeien beweide lichtbrakke deel tussen de Gasdam en de Zanddam. De Zanddam heeft de kenmerken van een hoge, zandige, droge oeverwal. Er zijn hier geen excursies. De grasmat is kort en bestaat overwegend uit zilt rood zwenkgras. Karakteristiek zijn lage, droge oeverwallen met daartussen modderige kommen (met of zonder zeebies) en plassen met stagnerend water die, tijdens een periode van opeenvolgende lage hoogwaters en het uitblijven van regenval, kunnen opdrogen. Het aantal rietplukken breidt uit. Langs de Gasdam ligt een smalle strook aangespoeld dood plantenmateriaal (veek). Het gebied is nauwelijks tijafhankelijk. Binnen enkele honderden meters bevonden zich in de Gasdam twee vossenburchten. Het plot wordt zeer druk door vossen belopen.

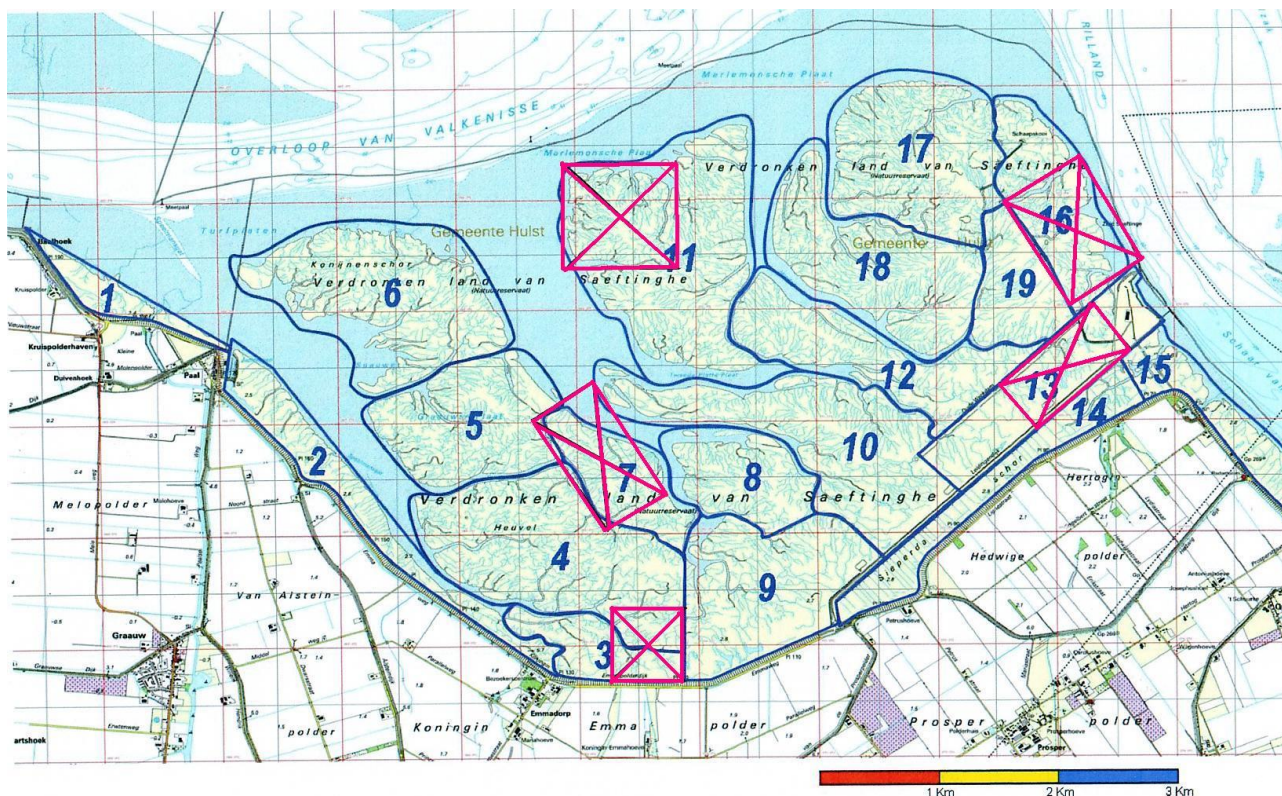
Gebied 16A (40 ha.)

Vanaf de voormalige schapendam die de westgrens vormt, vindt extensief begrazing plaats met runderen langs de grote geulen. Er is een lage stelle waarop tot 1997 een schaapskooi stond. Tot 1993 graasden er schapen en was er een mozaïek van kleine en grote kweldergrasweiden tussen vegetaties met zeebies, zeeaster en riet. Na 1993 domineert riet - niet alleen in presentie maar ook in hoogte (tot drie meter). De rietvelden zijn niet aaneengesloten. Tijdens stormtijden slaan grote stukken plat waarna het enkele jaren duurt eer de vegetatie zich door de dikke mat van dood plantenmateriaal heeft heroverd. Het kweldergras en zilt rood zwenkgras langs de grote geulen maakt plaats voor zeekweek. In het oosten en in de mondingen van de grote geulen is er veel afslag. Het plot wordt regelmatig door vossen bezocht, het meest frequent nabij de dam en ditmaal vanuit een burcht midden in.

Werkwijze

Gezien de ervaringen van voorgaande jaren zijn in maart geen tellingen verricht. De inventarisatieperiode liep tot en met de tweede helft van juli. Alle plots zijn gedurende deze periode minimaal acht maal geïnventariseerd. In elk plot is gestreefd naar minimaal één nachtelijke telling met behulp van geluidsapparatuur. Dit is in 2013 in alle plots gelukt, zij het dat de omstandigheden niet altijd even ideaal waren. In alle telgebieden zijn extra - meestal onvolledige - tellingen verricht.

Het Verdronken Land van Saeftinghe met telgebieden en BMP- plots

Gewerkt is met een rooster dat werd opgesteld aan de hand van de persoonlijke voorkeuren, vogelkennis en de getijdentabel 2013 van Bath. Het uitgangspunt zijn twee tellingen per 28 dagen (getijcyclus) binnen een negendaagse periode, met vier dagen in het weekend. Eén periode valt in de eerste helft en één gedurende de tweede helft van een maand. Binnen elk van die telperiodes valt op een of meer dagen, in de aanloop naar doortij, het eerste laagwater in de vroege ochtend.

periode	3	7	11	13	16	afkortingen tellers
30/3-7/4	MJ	HB	MB	DP+MT	HZL	DP Diny de Putter MT Marc den Toonder
13/4-21/4	DP+MT	AH	MB	WK	HZL	WC Wannes Castelijns MB Marc Buise
27/4-5/5	WN	MJ	MB	ST	HZL	AH Alex Van Herrew ege WN Wim Neve
11/5-19/5	AH	ST	MB	WN	HZL	RH Ron d'Hondt HB Huub Bun
25/5-2/6	RH	Mi+FV	MJ	JM	MB	WK Walter Van Kerkhoven JM Jean Maebe
8/6-16/6	MJ	ST	MB	Mi+FV	HZL	ST Stefaan Thiers FV Frits van Velzen
22/6-30/6	ST	AH	MB	WK	HB	Mi Joop Millenaar BC Barbara de Coninck
6/7-14/7	AH	BM	Mi+FV	WN	HZL	MJ Marc Jeurissen BM Bernard Messiaen
20/7-28/7	BM	AH	BM	RH	BM	PC Pepijn Calle
nachtvogels	HB	HB/MB	MB	MB	HZL	

Tabel 1. Rooster 2013

Bij het inventariseren wordt gebruik gemaakt van GPS als hulp bij de positiebepaling. De Stichting heeft drie apparaten ter beschikking gesteld. De meeste tellers tekenen de gelopen route in en/of noteren zaken als rietplukken, de ligging van veekveldjes, weersomstandigheden, waterstanden, predatie en sporen van vos etc. Dit vergemakkelijkt de verwerking en interpretatie van de gegevens.

Degene die voor een telling staat geroosterd, is verantwoordelijk voor de uitvoering ervan en zorgt voor vervanging indien nodig. Gezien de aard van het gebied, verdient het aanbeveling een reserve datum

achter de hand te houden, mocht een telling onverhoopt niet door kunnen gaan. De instructie is gelijk aan die van het vorige jaar. Zoals altijd stonden de faciliteiten van het bezoekerscentrum ter beschikking. Met dank aan Jos Neve, Carla van Dueren den Hollander, Conny Suurenbroek, Dela Abuis en Rianne Raanhuis.

Water en weer in voorjaar 2013

Ontleend aan de sites van het KNMI en het Hydro Meteo Centrum Zeeland (waterstanden meetpaal Bath, aangevuld met aantekeningen van enkele tellers.

Vanaf 10 januari begint een winterse periode, met een enkele warmere onderbreking. Vooral maart kent veel koude dagen. Gedurende de winterse periode valt er weinig neerslag, overwegend in de vorm van sneeuw.

Hoge springtijden – waarbij heel het schor onder water komt te staan - doen zich na dat op de namiddag van 30 januari (NAP+359 = 36cm verhoging) niet meer voor. Tijdens dat van half maart (NAP+343 met 30cm verhoging) staan alleen de komgronden dras. Dit betekent dat bij het begin van de inventarisatie er al volop nesten van grauwe ganzen waren, daar ze niet verspoeld waren. Het voorjaar is guur en de gehele periode tot eind juni is het veel te koel voor de tijd van het jaar. April mag dan nog vrij zonnig zijn, de maanden mei en juni zijn ronduit somber, met in mei flink wat neerslag. De storm van 18 april richt weinig schade aan, daar die net in een doortijperiode valt. De springtijden kennen geen extreme waterstanden. Wel komen regelmatig de kommen dras te staan (tot NAP+337) maar doorgaans komt er minder water dan voorspeld. Voor bodembroeders en vogels die onder veek tot broeden komen, heeft dit echter toch de reproductie negatief beïnvloed. Rond 18 juni is het ineens enkele dagen tropisch warm, enkele dagen later gevolgd door zware buiige neerslag gedurende 20 en 21 juni. De laatste dagen van juni wordt gekenmerkt door een aantal hoge waterstanden waarbij telkens grote delen van de kommen onder water komen te staan. Juli wordt een zeer warme, zonnige en droge maand. Tijdens het springtij van 25 juli staan de kommen dras.

Tabel 2. Data van inventarisatiebezoeken (* aanvullingen; geen volledige telling)

	3			7			11			13			16		
30/3-7/4	30/3	0715-0945	MJ	31/3	0745-1115	HB	1/4	1130-100	MB+JB	03/4	1230-1415	WN	31/3*	0800-1030	MB
	01/4*	0930-1030	MB												
13/4-21/4	15/4*	1030-1045	MB	15/4	0900-1400	AH	15/4	1120-1350	MB	14/4	0745-0945	WK	11/4	0530-1100	WC+PC
	20/4	1330-1700	DP+MT												
27/4-5/5	30/4	0815-1015	WN	27/4	0730-1115	MJ	6/5	0630-0930	MB	02/5	1730-1900	MB+JB	29/4	0630-1030	MB
	6/5*	1100-1115	MB	6/5	0600-0900	MB				07/5	0715-1015	ST	2/5	0500-0900	MB
													3/5	0545-1000	WC
11/5-19/5	14/5	0645-1015	AH	19/5	0600-1000	ST	15/5	1000-1400	MB	14/5	0800-1000	WN			
	15/5	0800-0915	MB												
25/5-2/6	25/5*		MJ	27/5	0600-1230	Mi+FV	25/5	0800-1200	MJ	27/5	0830-1015	WN	24/5	0530-1100	AW+PC
	30/5	1330-1630	RD										8/6	0430-0930	MB
8/6-16/6	8/6	0700-0950	MJ	9/6	0550-1010	ST	9/6	0800-1200	MB	10/6	0800-1230	Mi+FV	19/6	0500-1000	PC
	9/6	0630-0715	MB				16/6	0430-0730	MB						
	18/6	0815-1000	MB												
22/6-30/6	26/6	0700-1000	ST	24/6	0630-1030	AH	26/6	0900-1200	MB	22/6	0745-1020	WK	1/7	0400-0930	MB
	27/6*	1030-1100	MB							02/7	0730-0930	MB			
6/7-14/7	9/7	0830-1230	AH	6/7	2200-0100	MB	4/7	0400-0800	MB	10/7	0730-0900	WN	5/7	0315-0800	WC+PC
	14/7	2345-0100	MB	8/7	0730-1730	BM	8/7	0730-1430	FV+H	14/7	2200-2330	MB	6/7*	0635-1000	HB
20/7-28/7	24/7	1200-1830	BM	22/7	0750-1230	AH	20/7	0530-1545	BM	25/7	1130-1400	RD	22/7	0700-1630	BM
(aansluiters: H = Henk Nijkskens; AW = Alex Wieland)															

Resultaten

In Saeftinghe zijn diverse factoren van invloed die het karteren nadelig beïnvloeden. Hiervoor verwijzen we naar de voorgaande rapporten. Bij het interpreteren van de gegevens is daarom soms iets soepeler omgesprongen met de SOVON-criteria. De weersomstandigheden waren matig om tot een goede inventarisatie te komen. Het guur en sombere weer beperkte in hoge mate het inventariseren doordat de zang nauwelijks van de grond kwam. Bovendien waren er weinig dagen zonder wind. Een zekere ondertelling ligt van met name rietvogels ligt voor de hand. Bovendien bleek het voor diverse medewerkers moeilijk het telschema vast te houden. Heel wat tellingen vielen letterlijk in het water. Dit laatste is zoveel mogelijk gecompenseerd door extra tellingen uit te voeren. Van alle vijf de plots zijn evenwel meer dan voldoende geldige waarnemingen verzameld om tot een verantwoorde interpretatie te komen.

Van de telgebieden 3A, 11A en 12A zijn intussen gegevens beschikbaar over de jaren 1997 en 2004 tot en met 2013. Van het plot 7A zijn ook van 2005 gegevens beschikbaar. Met betrekking tot het plot 16A is dat van de jaren 1997, 2004, 2010 tot en met 2013.

De aantallen van 1997 liggen met betrekking tot 11A, 13A en 16A aanzienlijk lager dan na 2004. Deze toename is deels reëel. Voor de discussie hierover zie vorige rapporten.

	3A (30ha)												7a (39ha)												11A (60ha)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
--	-----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	13A (32ha)										16A (40ha)						Totaal (exclusief 16A: 161ha)												Tot*	Tot*	Tot*	Tot*			
	1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	1997	2004	2010	2011	2012	2013	1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004	2010	2011	2012	2013				
RD													1			1																			1
GQ			1	1	3	2	1	2	2	3	1		41	22	12	21	12	1	16	17	32	34	30	34	43	20	29	71	56	55	41			41	
CQ			1		1	0	0			1						1	1	1	3	7	3	6	4	3	10	6	6	6	4	3				7	
BQ																1										1								1	
NQ			1		0	0	1	1					0		0			1	0	2	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1			2	
BE	4	3	6	7	4	6	4	4	5	6	1	9	10	6	10	4	10	16	21	24	16	18	15	15	26	23	27	25	21	36				27	
PY																					1	0			2	1	0							2	
KE			1	1		0		1	1	1	1		3	3	3	3	3	4	3	1	3	2	4	4	5	7	5	7	7	8				7	
WE	4	11	8	9	5	4	8	7	5	4	3	20	9	6	5	7	49	64	100	105	75	78	77	67	56	54	98	86	73	61				61	
soepeend																				2			1	1	1	1		1	1					1	
SE	1	1	1		1	0	0			1	1		1	2			3	4	3	2	3	2	3	2	2	2	2	4	4	2				2	
WT									1							0									1									1	
QE												1					2	1		0	0			1	1	1	1		1	1				1	
BN												1	2	2	2	2	1	1		0	0	1	1	1	0		2	3	3	2				2	
PT										1									1							1			0					1	
KW																									1	1				1	1				1
FA	1	1	1				0							0			2	2	1		1	0	0	1	1		0	0	1	1					
WR					1	2	1	1	2	1		7	21	17	12	14	5	10	8	8	13	14	27	24	19	22	21	48	41	31				36	
KG					1																1														
PH													1	2	1						1								1	2	1				1
WH		1	1					1				1	1				2	4	6	3	2	3	5	2	2		4	6	3	2					
MK	1	2		2								1					4	7	7	12	6	6	4	4	3		7	4	4	3					
SC	9	12	8	10	8	11	8	9	11	7	9	11	8	4	8	8	32	42	33	35	38	44	35	34	36	34	55	43	38	44				42	
KT	12		46	26	12	14	18	2		0									46	26	12	16	19	3	2	1	16	19	3	2				1	
XL										0																1									
SL		1	2	2	2	1	1											2	2	2	2	1	1				1	1							
KI	6	6	9	9	9	8	7	11	8	4	1		1				9	10	16	17	15	16	15	21	11	7	16	16	21	11				7	
WS										0						1										1									1
GT				1		2				0							1		2	3	1	4	2	1	2	1	4	2	1	2				1	
TL	5	23	25	24	33	25	24	28	38	21	10	11	15	6	10	11	80	146	181	191	199	190	165	154	193	149	201	180	160	203				160	
ZY			0		0								0						1	1	2	6	1			1	6	1							
KM					0														1	3	8	286	6	4		2	286	6	4					2	
XM			1	1		0	0					1					4	6	15	14	17	20	20	31	4	3	21	20	31	4				3	
ZM	208	70	50	31	9	7	0	0	0	0	150	63	0		1	3	652	571	414	271	358	346	300	460	278	139	409	300	460	279				142	
VD																	109	3	4	123	345	189	0	19	6	1	189	0	19	6				1	
NS																																			
HL	1	3	1	3	1		1	3	2	1		1	1	2	1		1	3	1	3	1	0	1	3	2	1	1	2	5	3				1	
HD	2	1			0			2		0		1	1	1	2	2	4	3	1	1	3	1	1	4	0	1	2	2	5	2				3	
VW	2	4	4	7	4		8	7	7	4	5	1			1	1	3	6	4	7	5	9	7	9	5	6	10	7	9	6				7	
GP	4	7	6	9	9	13	11	11	8	5	1	4	7	6	2		17	39	34	47	44	54	54	48	34	23	58	61	54	36				23	
GY	5	6	1	2	4		4	6	6	1	1	8	7	7	5	4	29	56	34	49	52	47	49	54	43	45	55	56	61	48				49	
egy					17																							1							
WY	2	2	1		0		0			1		1	1			1	2	2	1	0	0		0	1		3		1	2					4	
BB			1		1	2	2	1	2	1		15	35	21	17	16	35	32	22	18	21	13	22	24	18	14	28	57	45	35				30	
GM										1																									1
WI																		2	2	6	3	20	3	2		3	20	3	2	2				3	
SH													2	2	1	2						1	4	4	5	2	5	4	6	7	3				7
RZ						1				2		23	21	25	12	21	4	19	9	15	18	26	21	33	13	25	49	42	58	25				46	
SN													5	4	2	2					1								5	6	4				2
XK					3			2		3		45	65	78	69	59	1	7	1	3	6	2	1	7	5	8	47	66	85	74				67	
KA									1																	1								1	
ZA										0																1	1								1
BM												15	41	40	36	27							1	0		1		16	41	40	37				27
KN			0						1			2	2	2	2	1		2	2	1	1	2	2	1	3	2	4	4	4	3				3	
RG				1	3	2	4	2	2	2		16	35	35	35	32	25	49	46	56	62	65	77	72	63	66	81	112	107	98				98	
GS																																			
TOT	267	158	174	149	114	111	107	100	96	70	175	232	318	284	260	233	1091	1135	1041	1091	1375	1524	986	1162	877	692	1825	1303	1447	1138				925	
n	15	21	20	19	20	18	18	17	19	21	7	24	26	23	24	24	28	36	33	34	38	34	37	38	39	38	36	41	40	43				44	
0 waargenomen gedurende de inventarisatieperiode maar onvoldoende om als territorium te worden aangemerkt.																												Tot* = totaal over 201ha.							

0 waargenomen gedurende de inventarisatieperiode maar onvoldoende om als territorium te worden aangemerkt.

Tot* = totaal over 201ha.

In plot 16A – met veel riet - liggen de aantallen rietvogels gemiddeld wat lager dan vorig jaar. De rietzanger heeft zich goed hersteld na de drastische terugval in 2012. In 16A waren twee nestplaatsen van de bruine kiekendief. Deze zijn in verband met verstoringsgevaar – predatie door vos en een bewoonde burcht - niet bezocht. De neerwaartse trend van de blauwborst zet zich verder door.

De tureluur, de meest karakteristieke broedvogel van Saeftinghe, laat evenals vorig jaar verschillen zien tussen de diverse plots. Het totaal aantal ligt na het topjaar 2012 terug op het niveau van 2011. De kievit is wederom minder in de twee plots waar de soort voorkomt. Deze soort heeft overal in de streek een flinke veer moeten laten. Dit geldt ook voor graspieper die het eveneens voor het tweede achtereenvolgende jaar minder doet. De aantallen van gele kwikstaart en rietgors waren overal vrijwel gelijk gebleven. Ondanks de strenge winterperiode zijn er enkele zangposten van de graszanger

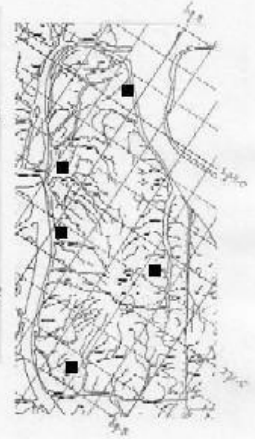
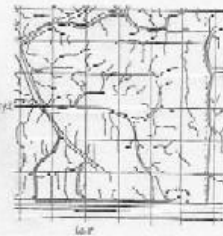
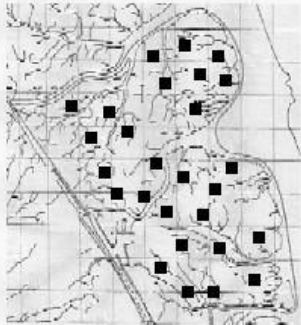
Astronomisch getij ter plaatse van Bath 2013: april – mei – juni – juli (ontleend aan de site van Hydro Meteo Centrum Zeeland)

April 2013								Mei 2013											
datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW
		cm	NAP			cm	NAP			cm	NAP			cm	NAP			cm	NAP
1 ma	1:43 7:24 14:07 19:40	315	-247 -243	11 do	4:42 11:21 17:00 23:32	310 -254 312 -235	21 zo	0:00 6:36 12:50 19:09	181 -187 218 -183	1 wo	2:15 8:00 14:35 20:30	-259 302 -230 264	11 za	4:55 11:27 17:17 23:40	304 -231 298 -238	21 di	0:20 6:50 13:00 19:18	220 -217 262 -205	
2 di	2:25 8:12 14:50 20:45	293 -228 257	-242	12 vr	5:18 11:50 17:38	319 -249 312	22 ma	1:20 7:40 13:50 20:08	215 -211 259 -208	2 do	3:00 9:08 15:25 21:40	-251 280 -214 244	12 zo	5:32 12:00 17:47	309 -229 296	22 wo	1:27 7:53 13:50 20:10	253 -234 294 -224	
3 wo	3:10 9:10 15:42 21:50	264 -209 228	-231	13 za	0:00 5:50 12:27 18:12	322 -239 -242 304	23 di	2:13 8:37 14:37 20:59	255 -232 295 -226	3 vr	4:05 10:10 16:30 22:48	-242 263 -198 230	13 ma	0:21 6:05 12:32 18:23	-239 307 -222 287	23 do	2:19 8:49 14:44 21:13	285 -246 318 -239	
4 do	4:10 10:31 16:40 23:05	241 -190 210	-218	14 zo	0:38 6:27 12:58 18:40	313 -230 288	24 wo	2:55 9:26 15:10 21:45	287 -247 320 -239	4 za	5:19 11:25 17:40	-235 255 -191	14 di	0:52 6:42 13:02 18:57	-233 293 -212 270	24 vr	3:00 9:42 15:31 22:00	311 -254 332 -250	
5 vr	5:32 11:48 18:04	236 -183	-211	15 ma	1:12 7:03 13:27 19:19	294 -229 -216 266	25 do	3:30 10:11 15:50 22:31	310 -256 337 -247	5 zo	0:02 6:35 12:42 19:11	228 -234 262 -199	15 wo	1:20 7:17 13:32 19:33	-223 275 -202 252	25 za	3:50 10:32 16:10 22:50	329 -256 337 -258	
6 za	0:28 7:00 13:00 19:30	214 -217 254 -196	214	16 di	1:38 7:37 13:52 19:55	270 -203 243	26 vr	4:10 10:57 16:30 23:10	328 -261 342 -254	6 ma	1:11 7:52 13:47 20:10	244 -245 279 -214	16 do	1:50 7:52 14:01 20:10	-215 257 -195 235	26 zo	4:35 11:18 17:01 23:44	339 -255 332 -264	
7 zo	1:38 8:18 14:11 20:42	241 -241 282 -217	241	17 wo	2:08 8:13 14:22 20:30	246 -193 221	27 za	4:55 11:42 17:19	339 -262 340	7 di	2:12 8:50 14:42 21:08	265 -254 292 -224	17 vr	2:28 8:31 14:40 20:58	-211 240 -188 218	27 ma	5:24 12:05 17:48	341 -251 322	
8 ma	2:37 9:10 15:00 21:33	271 -261 302 -228	271	18 do	2:45 8:55 15:00 21:29	220 -179 197	28 zo	0:00 5:37 12:24 18:01	259 341 -259 328	8 wo	3:02 9:35 15:27 21:53	279 -253 296 -227	18 za	3:12 9:25 15:30 22:02	-205 224 -179 204	28 di	0:31 6:09 12:50 18:30	-269 338 -244 309	
9 di	3:20 10:03 15:40 22:10	290 -265 310 -231	290	19 vr	3:32 10:07 16:05 22:35	195 -159 177	29 ma	0:40 6:24 13:07 18:40	262 335 -252 309	9 do	3:43 10:17 16:07 22:33	288 -243 296 -228	19 zo	4:00 10:42 16:30 23:10	-197 219 -172 202	29 wo	1:19 6:58 13:35 20:29	-273 328 -238 296	
10 wo	4:00 10:40 16:20 22:53	301 -261 312 -231	301	20 za	5:05 11:28 18:00	191 -157	30 di	1:31 7:09 13:50 19:38	261 321 -242 287	10 vr	4:21 10:53 16:42 23:07	295 -235 296 -232	20 ma	5:40 11:50 18:10	-200 232 -182	30 do	2:05 7:57 14:20 20:20	-274 316 -229 282	
																31 vr	2:55 8:50 15:10 21:23	-271 301 -219	

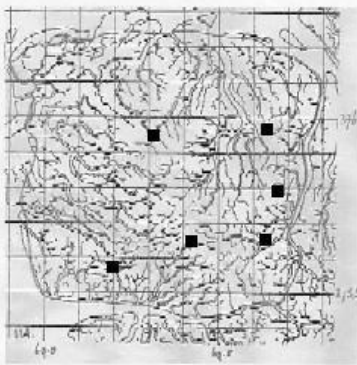
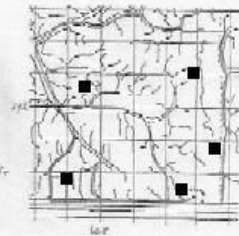
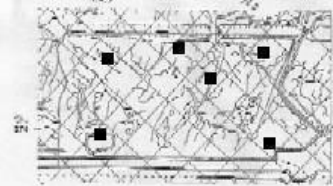
Juni 2013							Juli 2013												
datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW
		cm	NAP			cm	NAP			cm	NAP			cm	NAP			cm	NAP
1 za	3:50 9:50 16:00 22:22	285 -207 254	-262	11 di	0:00 5:47 12:11 18:00	302 -216 290	-236	21 vr	1:40 8:12 14:10 20:42	278 -238 304 -233		1 ma	4:10 10:20 16:30 22:47	269 -198 249	-249	11 do	0:21 6:00 12:20 18:21	306 -213 293	-237
2 zo	4:51 11:00 17:10 23:28	270 -198 242	-251	12 wo	0:37 6:20 12:42 18:42	298 -211 280	-236	22 za	2:30 9:13 15:08 21:43	304 -244 318 -247		2 di	5:09 11:25 17:36 23:55	245 -187 231	-229	12 vr	0:50 6:37 12:58 18:55	302 -209 285	-237
3 ma	5:55 12:08 18:22	261 -195	-239	13 do	1:10 6:57 13:15 19:15	286 -204 265	-231	23 zo	3:32 10:08 15:50 22:37	323 -246 324 -258		3 wo	6:11 12:41 18:45	235 -184	-212	13 za	1:30 7:08 13:32 19:27	293 -204 274	-233
4 di	0:38 7:10 13:15 19:41	242 -233 265 -202		14 vr	1:42 7:31 13:48 19:49	273 -199 252	-224	24 ma	4:20 10:50 16:48 23:30	336 -245 325 -268		4 do	1:05 7:24 13:45 20:02	231 -204 243 -193		14 zo	2:00 7:40 14:00 20:00	285 -201 267	-226
5 wo	1:38 8:10 14:15 20:38	252 -234 273 -212		15 za	2:10 8:00 14:20 20:32	263 -196 242	-219	25 di	5:09 11:40 17:38	342 -241 323		5 vr	2:10 8:35 14:40 21:00	244 -206 257 -205		15 ma	2:38 8:27 14:40 20:47	276 -201 258	-223
6 do	2:30 9:05 15:05 21:20	264 -232 280 -218		16 zo	2:52 8:58 15:11 21:22	253 -194 232	-218	26 wo	0:10 5:58 12:34 18:20	343 -237 319		6 za	3:02 9:22 15:30 21:45	260 -207 269 -213		16 di	3:21 9:18 15:32 21:40	264 -200 248	-221
7 vr	3:23 9:50 15:47 22:08	274 -225 281 -222		17 ma	3:40 10:01 16:00 22:25	245 -190 226	-215	27 do	1:00 6:40 13:17 19:10	339 -233 314		7 zo	3:45 10:02 16:07 22:28	272 -205 276 -219		17 wo	4:10 10:23 16:30 22:50	253 -195 240	-217
8 za	4:02 10:27 16:27 22:47	281 -218 283 -226		18 di	4:40 11:00 17:00 23:37	247 -190 232	-213	28 vr	1:53 7:42 14:03 20:00	330 -228 305		8 ma	4:20 10:38 16:43 23:00	282 -205 283 -225		18 do	5:10 11:35 17:48	250 -195	-212
9 zo	4:37 11:00 16:57 23:20	289 -216 287 -231		19 wo	0:00 6:00 12:13 18:25	261 -200	-218	29 za	2:30 8:30 14:40 20:57	316 -222 291		9 di	4:57 11:15 17:10 23:42	293 -208 292 -232		19 vr	0:05 6:30 12:40 19:00	245 -213 260 -205	-245
10 ma	5:12 11:30 17:31	298 -217 291		20 do	0:43 7:00 13:18 19:30	251 -228 282 -217		30 zo	3:25 9:20 15:35 21:47	295 -211 272		10 wo	5:20 11:51 17:47	303 -211 296		20 za	1:10 7:45 13:50 20:21	264 -219 278 -222	-219

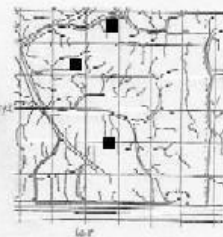
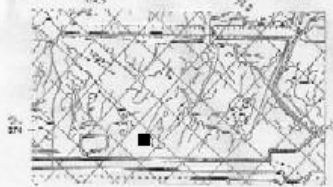
Baardman

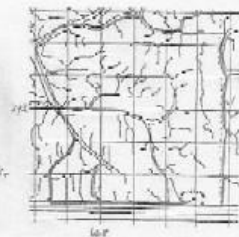
Bergeend

Blauwborst

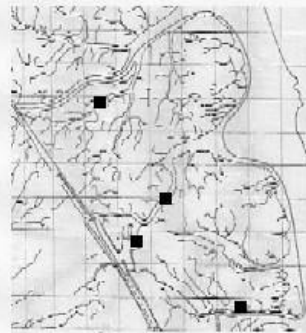
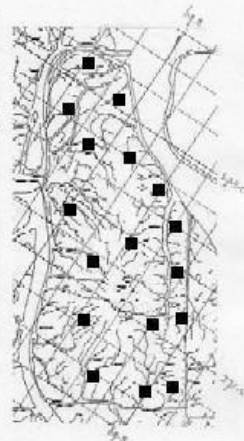
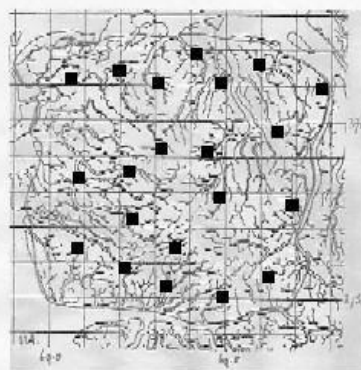
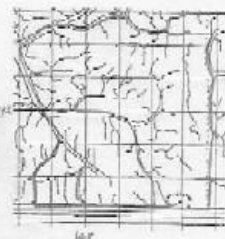

**Bruine
kiekendief**

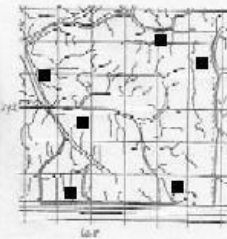

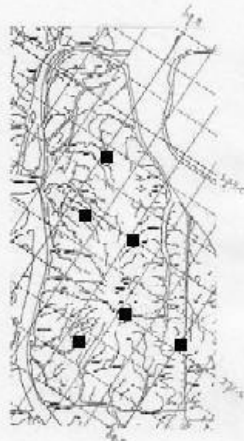
**Canadese
gans**

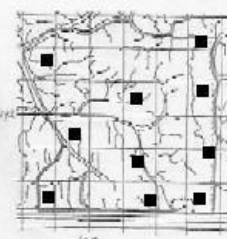
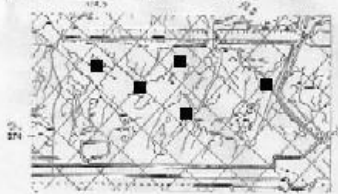
**Gele
kwikstaart**

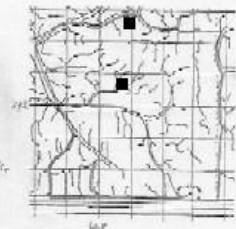

Grasmus

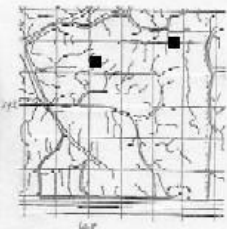
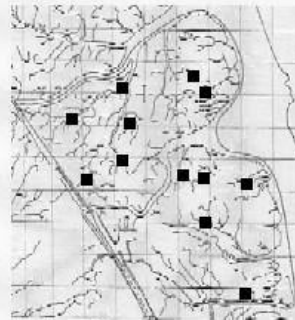
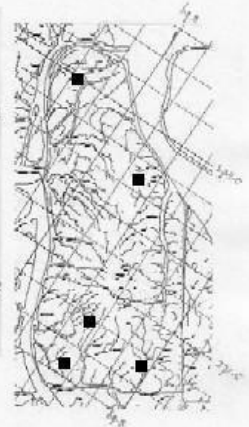
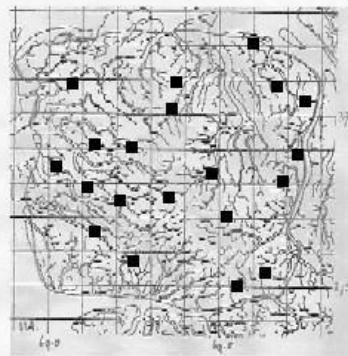

Graspieper

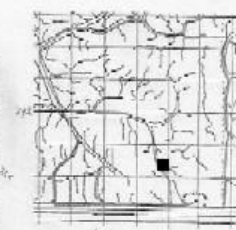

Graszanger

Grauwe gans

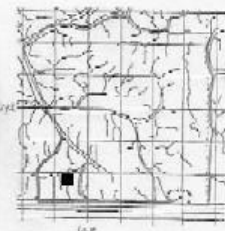
Grutto

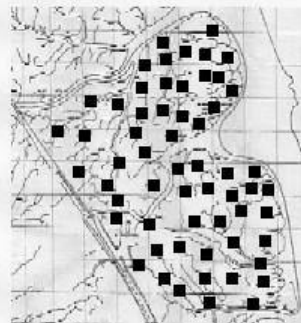
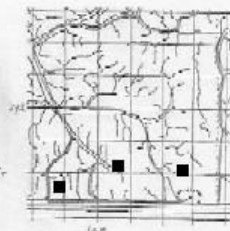
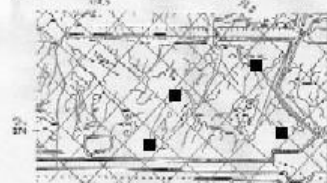
Holenduif

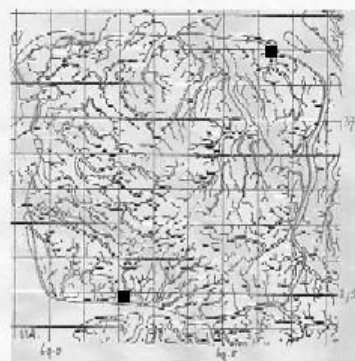
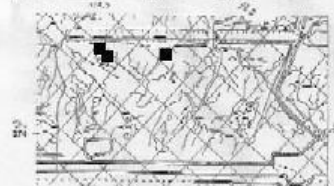
Houtduif

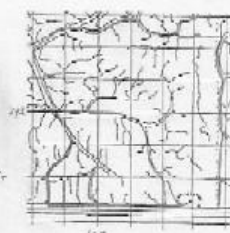
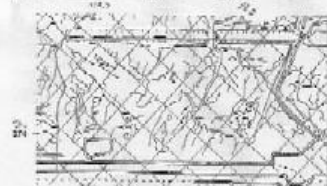
Kievit

**Kleine
karekiet**

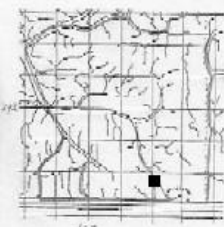
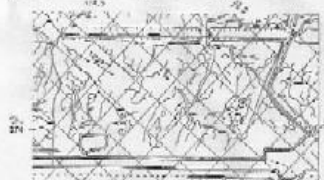

**Kleine
mantelmeeuw**

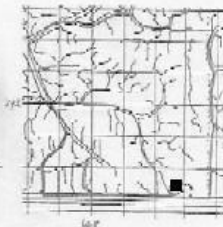

Kluut

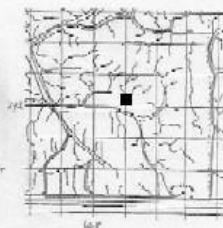
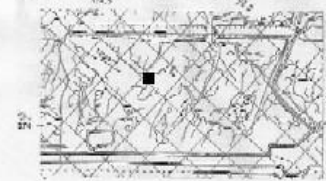
Kneu

Kokmeeuw

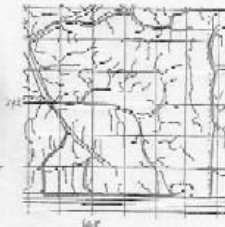

Krakeend

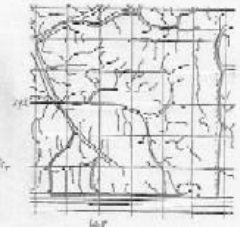

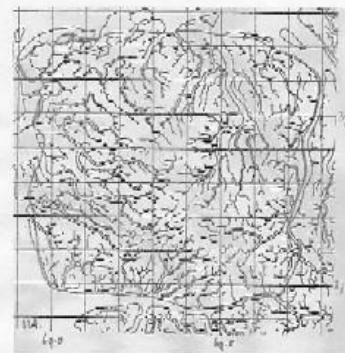
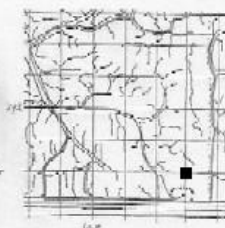
Kuifeend

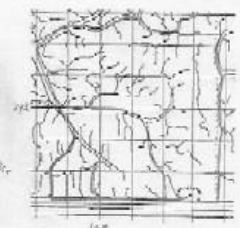
Kwartel

Nijlgans

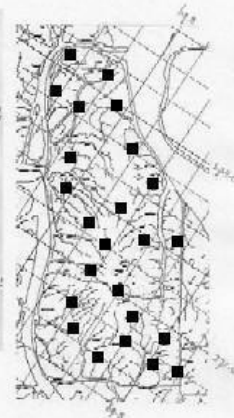
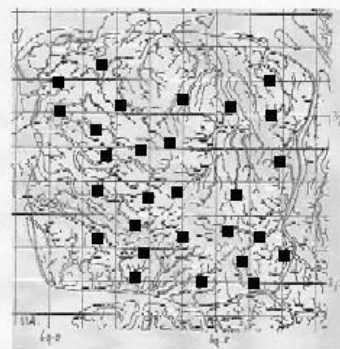
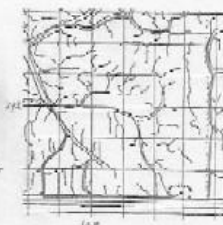

Patrijs

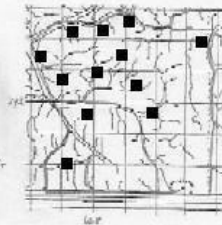
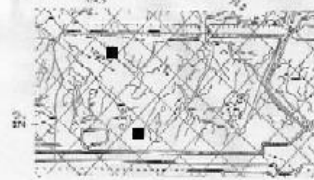

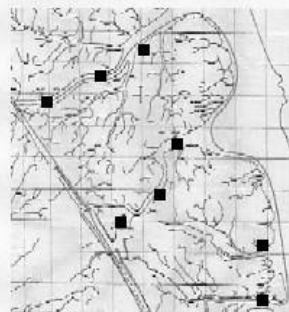
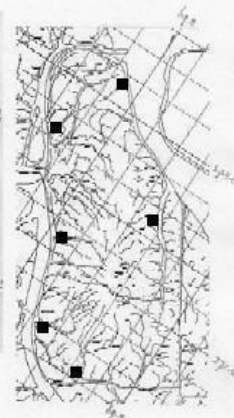
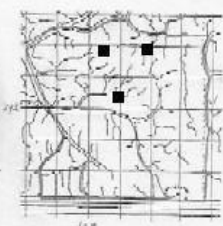
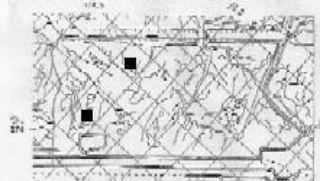
Pijlstaart

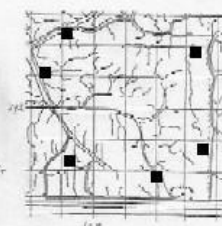
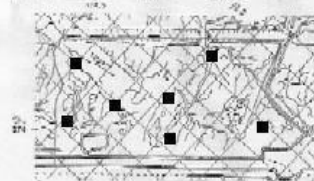
Rietgors

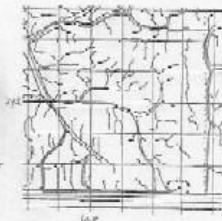

Rietzanger

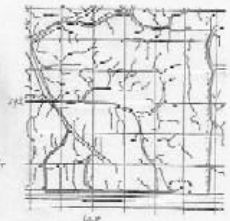
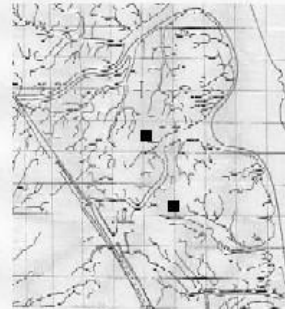

Scholekster

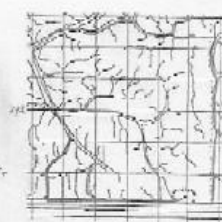

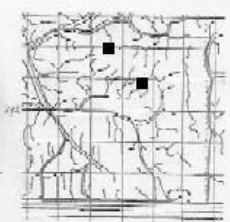
Slobeend

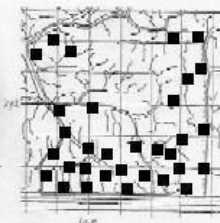
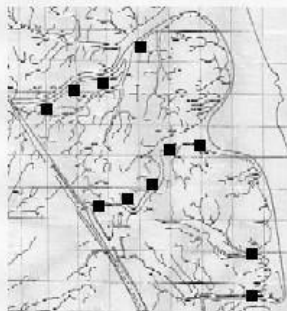
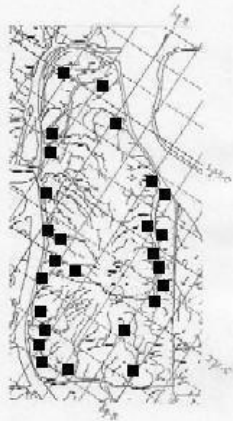
Snor

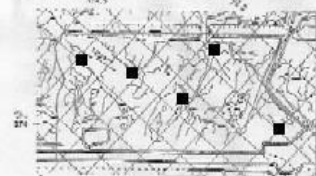
Soepeend

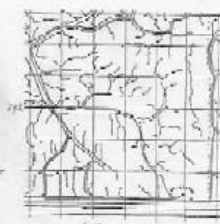
**Sprinkhaan-
zanger**

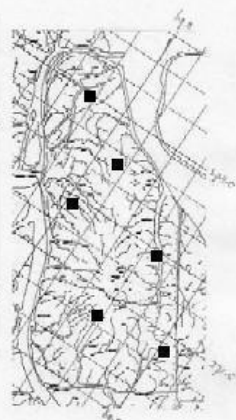
Tureluur

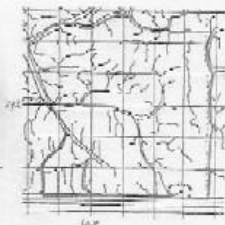
Veldleeuwerik

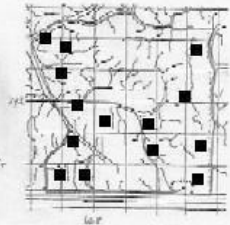
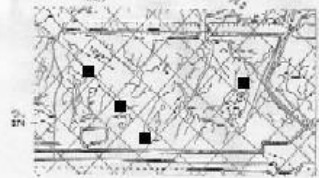
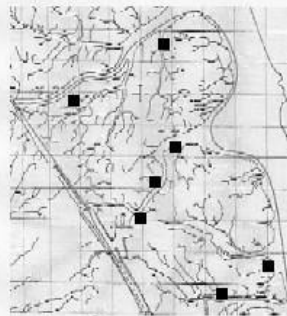
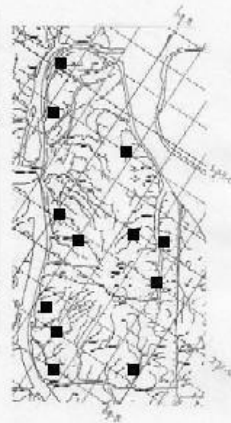
Visdief

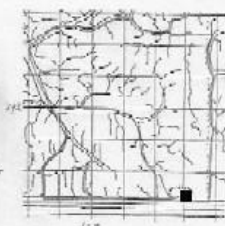
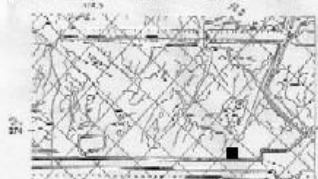
Waterral

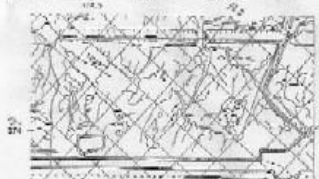
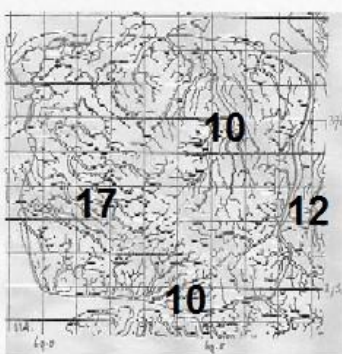
Watersnip

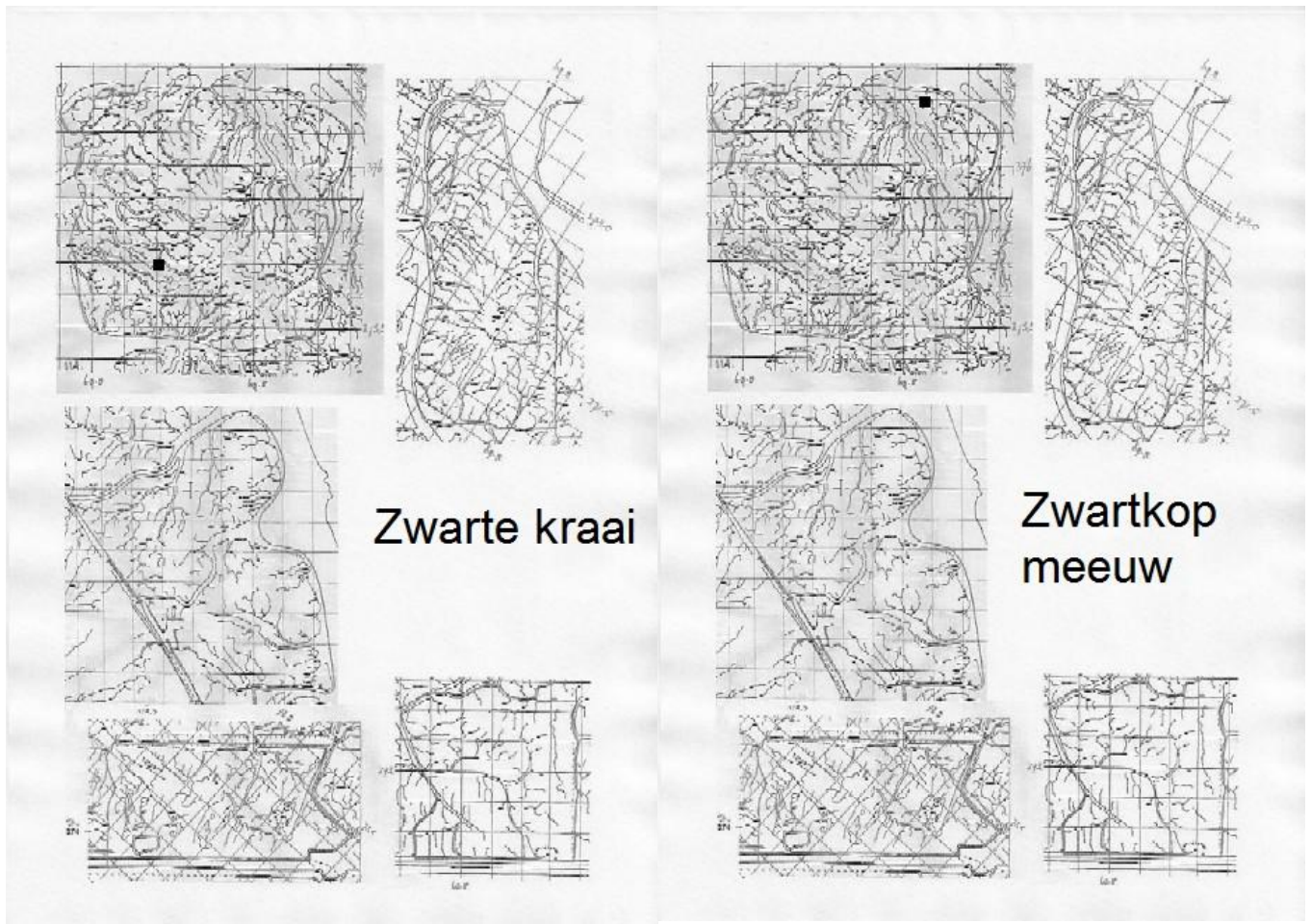
Wilde eend

**Witte
kwikstaart**

Zilvermeeuw

Nestkuil van waarschijnlijk zilvermeeuw tussen de zeekweek (foto S. Thiers).